

Tuloksellisuustarkastus

Tarkastuskertomus 20/2018: Valtionhallinnon riskienhallinta ja toimintojen jatkuvuus

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

Valtioneuvoston kanslia 12.11.2018

Valtiovarain controller -toiminto 12.11.2018

Valtiovarainministeriö 12.11.2018

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

1. Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Huom. Kertomusluonnoksessa olleet suositukset ja niiden numerointi ovat lopullisessa tarkastuskertomuksessa muuttuneet siten, että kertomusluonnoksessa ollut suositus 5 on lopullisessa tarkastuskertomuksessa suositus 3. Lisäksi kertomusluonnoksen suositukset 2 ja 3 on lopullisessa kertomuksessa yhdistetty suositukseksi 2, jolloin lopullisessa tarkastuskertomuksessa suosituksia on kaikkiaan 4 kappaletta.

Lausunnoissa on pääosin yhdytty kertomusluonnoksen kannanottoihin.

Valtioneuvoston kanslia ei esittänyt muutoksia kertomusluonnoksen kannanotot -osioon.

Valtioneuvoston kanslia piti puutteena, että talousarvioasetuksen 65 §:n mukainen sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma jätettiin tarkastuksen ulkopuolelle, koska useiden virastojen riskienarviointi tehdään osana lausumaa. Tarkastusvirasto toteaa, että em. arviointi- ja vahvistuslausuma jätettiin tämän tarkastuksen ulkopuolelle, koska sitä on käsitelty tarkastusviraston laillisuustarkastuskertomuksessa Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila valtionhallinnossa (13/2017).

Valtioneuvoston kanslia esitti lisänäkökohtia kertomusluonnoksen havainto-osion lukuun 3.2: Akuteimmat ongelmat liittyvät keskitettyihin ICT-palveluihin. Tarkastusvirasto on em. perusteella tarkentanut luvussa esitettyjä keskittämisen tavoitteita ja odotettuja hyötyjä sekä täydentänyt lukua osiolla yksinkertaisimpien vararutiinien käytöstä.

Valtiovarain controller -toiminto piti kertomusluonnoksen kannanotot -osion suosituksia 1-4 kannattavina esitetyssä muodossa sellaisenaan, mutta esitti suosituksen 4 osalta harkittavaksi velvoittavampaa muotoilua suhteessa itse virastoon (Valtori) pelkän ministeriöohjauksen korostamisen ohella.

Lisäksi valtiovarain controller -toiminto ehdotti suosituksen 5 osalta harkittavaksi, pitäisikö tuoda selkeämmin ilmi, kuka käynnistää suosituksessa mainitun selvitystyön.

Tarkastusvirasto on em. perusteella ja osin myös valtiovarainministeriön lausunnon perusteella muokannut em. suositusta 5 niin, että siinä suositetaan valtioneuvoston controller -toiminnon johdolla käynnistettäväksi selvitys, jossa arvioidaan tarve laajentaa riskien- ja jatkuvuudenhallinta hallinnonalatai valtioneuvostotasoiseksi. Tarkastusvirasto ei ole muuttanut em. suosituksen 4 sisältöä, koska Valtori ja sen johto ei ollut suoraan tarkastuksen kohteena.

Lisäksi tarkastusvirasto on valtionvarain controller -toiminnon lausunnon perusteella lisännyt kertomuksen havainto-osioon maininnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan roolista riskien- ja jatkuvuudenhallinnan kehittämistyössä, luku 4.3, Kehittyminen edellyttää koulutusta ja motiivointia.

Valtiovarainministeriö piti kertomusluonnoksen kannanotot -osion suosituksia 1-2 kannatettavina sellaisenaan. Ministeriö oli lisäksi samaa mieltä tarkastusviraston kanssa suosituksista 3-5, mutta esitti niihin lisänkökohtia ja täydennyksiä.

Suosituksen 3 osalta valtiovarainministeriö totesi, että sitä voisi olla mahdollista laajentaa niin, että se huomioisi valtioneuvostotason linjausten, ohjaavien ministeriöiden sekä johdon sitouttamisen korostuneen merkityksen asiassa. Tarkastusvirasto on em. perusteella muokannut suosituksia niin, että niissä todetaan: ”Kun riskien- ja jatkuvuudenhallinnan asiat ovat osa johtamista, niin niiden on tärkeää olla myös osa tulosohjausta ja konkretisoitua tavoitteina ja velvoitteina tulos- ja johtamissopimuksissa”.

Suositusta 4, joka koski Valtorin ohjausta, valtiovarainministeriö ehdotti laajennettavaksi koskemaan Valtorin lisäksi kaikki muutkin palveluntuottajat, jotka tuottavat virastoille käyttövelvoitteellisia palveluita. Tarkastusvirasto ei ole muuttanut suositusta, koska tarkastushavainnoissa nousi esiin asiakkaiden kritiikki nimenomaan Valtoria kohtaan. Lisäksi valtiovarainministeriö ehdotti kertomusluonnoksen havainto-osiin, laajojen ketjujen jatkuvuuden varmistusta ja keskitettyjä toimintoja koskeviin osiin, lisänäkökulmia. Näitä olivat muun muassa julkisen talouden suunnitelma- ja budjettiprosesseihin liittyvät ketjut ja keskitettyjä toimintoja hoitavien organisaatioiden nettobudjetointiin sekä laskutusperusteisiin liittyvät näkökohdat ja näiden liittyminen valtion budjetointi- ja toimintamalleihin sekä eduskunnan budjettivallan toteutumiseen. Tarkastusvirasto ei ole muuttanut suositusta, koska tarkastuksessa ei käsitelty julkisen talouden suunnitelmaan (JTS) eikä valtion budjetointiprosessiin liittyviä jatkuvuuden varmistamisen näkökohtia.

Valtiovarainministeriön kertomusluonnoksen suositukseen 5 esittämien näkökohtien perusteella tarkastusvirasto muokannut suositusta siten, että selvitys käynnistyisi valtiovarain controller -toiminnon johdolla ja että työhön osallistuisi valtiovarainministeriön ja valtioneuvoston kanslian lisäksi tarkoituksemukaisella tavalla myös muiden ministeriöiden johto.

2. Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Teknisluonteisia täsmennys- ja korjausehdotuksia antoi vain valtiovarain controller -toiminto. Ehdotukset on otettu sellaisenaan huomioon tekstimuutoksena, lukuun ottamatta tekstilisäysehdotusta talousarvioasetuksen 65 § ja 66i § kohtiin liittyen. Tarkastusvirasto toteaa, että talousarvioasetuksen 65 §:n mukainen sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma jätettiin tarkastuksen ulkopuolelle, koska sitä on käsitelty tarkastusviraston laillisuustarkastuskertomuksessa Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila valtionhallinnossa (13/2017). Tarkastusvirasto toteaa, että asetuksen 66i § mukainen ministeriön kannanotto ei vastaa tarkastuskertomuksessa tarkoitettua riskien- ja jatkuvuudenhallintaa eikä sitä voida pitää ministeriön velvoitteena tai tapana hallinnonalatasoiseen riskien- ja jatkuvuudenhallintaan.

Lisätietoja: Tuloksellisuustarkastusneuvos Vesa Koivunen, p. 040 733 0923